

УНІВЕРСИТЕТ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ
В ПЕРЕЯСЛАВІ

Рада молодих учених університету

Матеріали
Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
**«ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
НАУКИ І ОСВІТИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ»**

27 листопада 2020 року

Вип. 65

Збірник наукових праць

Переяслав – 2020

УНИВЕРСИТЕТ ГРИГОРИЯ СКОВОРОДЫ
В ПЕРЕЯСЛАВЕ

Совет молодых ученых университета

Материалы
Международной научно-практической интернет-конференции
**«ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ
НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ»**

27 ноября 2020 года

Вып. 65

Сборник научных трудов

Переяслав – 2020

УДК 001+37(100)

ББК 72.4+74(0)

Т 33

Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»: Зб. наук. праць. Переяслав, 2020. Вип. 65. 565 с.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Коцур В.П. – доктор історичних наук, професор, академік НАПН України

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Воловик Л.М. – кандидат географічних наук, доцент

Дашкевич Є.В. – кандидат біологічних наук, доцент (Білорусь)

Євтушенко Н.М. – кандидат економічних наук, доцент

Кикоть С.М. – кандидат історичних наук (відповідальний секретар)

Носаченко В.М. – кандидат педагогічних наук

Руденко О.В. – кандидат психологічних наук, доцент

Садиков А.А. – кандидат фізико-математичних наук, доцент (Казахстан)

Скляренко О.Б. – кандидат філологічних наук, доцент

Халматова Ш.С. – кандидат медичних наук, доцент (Узбекистан)

Юхименко Н.Ф. – кандидат філософських наук, доцент

Збірник матеріалів конференції вміщує результати наукових досліджень наукових співробітників, викладачів вищих навчальних закладів, докторантів, аспірантів, студентів з актуальних проблем гуманітарних, природничих і технічних наук.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, достовірність фактів і посилань несуть автори публікацій.

©Автори статей

©Рада молодих учених університету

©Університет Григорія Сковороди
в Переяславі

УДК 001+37(100)

ББК 72.4+74(0)

Т 33

Материалы Международной научно-практической интернет-конференции «Тенденции и перспективы развития науки и образования в условиях глобализации»: Сб. науч. трудов. Переяслав, 2020. Вып. 65. 565 с.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

Коцур В.П. – доктор исторических наук, профессор, академик НАПН Украины

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Воловик Л.М. – кандидат географических наук, доцент

Дашкевич Е.В. – кандидат биологических наук, доцент (Беларусь)

Кикоть С.Н. – кандидат исторических наук (ответственный секретарь)

Носаченко В.Н. – кандидат педагогических наук

Евтушенко Н.Н. – кандидат экономических наук, доцент

Руденко О.В. – кандидат психологических наук, доцент

Садыков А.А. – кандидат физико-математических наук, доцент (Казахстан)

Скляренко О.Б. – кандидат филологических наук, доцент

Халматова Ш.С. – кандидат медицинских наук, доцент (Узбекистан)

Юхименко Н.Ф. – кандидат философских наук, доцент

Сборник материалов конференции вмещает результаты научных исследований научных сотрудников, преподавателей высших учебных заведений, докторантов, аспирантов, студентов по актуальным проблемам гуманитарных, естественных и технических наук.

Ответственность за грамотность, аутентичность цитат, достоверность фактов и ссылок несут авторы публикаций.

©Авторы статей

©Совет молодых ученых университета

©Университет Григория Сковороды
в Переяславе

ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТАРНОЇ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті проаналізовано особливості формування елементарної математичної компетентності у дітей середнього дошкільного віку. У ній обґрунтовано положення про те, що навчання елементам математики дітей середнього дошкільного віку буде ефективним, якщо форми, методи, прийоми та засоби навчання взаємопов'язані між собою та доповнюють один одного. Також стаття висвітлює питання використання дидактичних ігор, як засобу формування математичної компетентності у дошкільників.

Ключові слова: математичний розвиток, елементарна математична компетентність, діти середнього дошкільного віку, освітні програми, заклад дошкільної освіти

Постановка проблеми. Значну роль в розумовому вихованні та розвитку інтелекту дошкільника відіграє формування елементарних математичних уявлень. Проблема навчання дітей математики в умовах сьогодення набуває великого значення.

У дітей середнього дошкільного віку проявляється спонтанний інтерес до математичних категорій (кількість, форма, час, простір), які допомагають їм краще орієнтуватися в речах та ситуаціях, впорядковувати і зв'язувати їх між собою, сприяють формуванню математичних уявлень і понять. Вона володіє багатьма уміннями і навичками орієнтування в довкіллі. Розвиток та удосконалення психічної діяльності і мислення свідчать про значний потенціал у розумовій діяльності загалом та математичній зокрема.

Організація математичного розвитку та формування елементарних математичних уявлень у дітей в закладах дошкільної освіти регулюється концептуальними положеннями Національної доктрини розвитку освіти в Україні, Законом України «Про дошкільну освіту», Базовим компонентом дошкільної освіти в Україні, який спрямований на розвиток і формування математичних уявлень і здібностей, логічного мислення, розумової активності, кмітливості, креативності дітей дошкільного віку [5], Програмами розвитку дошкільників, у яких обґрунтовано стратегічні завдання щодо формування логіко-математичних уявлень у дитини дошкільного віку.

В той же час, як показали дослідження, в освітній діяльності закладів дошкільної освіти таким важливим засадам як формування у дітей старшого дошкільного віку елементарної математичної компетентності, застосовуючи цілісного комплексу взаємопов'язаних між собою, що доповнюють один одного форм, методів і прийомів, які є основою продуктивного та гармонійного мислення, не надавалась відповідна увага.

Потреби сьогодення вимагають переосмислення педагогами всього освітнього процесу та пошуку ефективних шляхів формування елементарної математичної компетентності дітей середнього дошкільного віку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема формування математичної компетентності у дітей дошкільного віку, математичної підготовки та математичного розвитку не є новою в теорії та практиці дошкільної освіти. Математика завжди була невід'ємною та істотною складовою частиною людської культури, вона є провідником на шляху пізнання оточуючого світу для дитини, базою для прогресу суспільства, важливою компонентою розвитку особистості. Її витoki можна знайти в педагогічних працях класиків педагогічної науки Я. Коменського, М. Монтессорі, Й. Песталоцці, Ф. Фребеля та інших видатних педагогів.

Питання розвитку логіко-математичних здібностей дітей дошкільного віку досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені: Ж. Піаже, Н. Непомняща, Е. Дум, Р. Грін, В. Лаксон, Г. Леушина, А. Столяр, К. Щербакова, М. Фідлер, Г. Костюк, Є. Тихеева, Л. Коваль, О. Кононко та ін.

Сучасними науковцями складено низку методичних посібників, які спрямовані на розвиток логічного, творчого мислення дітей дошкільного віку в процесі формування математичних понять (О. Брежнева, Л. Зайцева, К. Крутій, Л. Плетеницька, Т. Степанова, І. Стеценко, К. Щербакова та ін.), досліджено методику реалізації індивідуально-диференційованого підходу в процесі формування у дітей математичних уявлень (Н. Баглаєва, Л. Зайцева, Т. Степанова). Відзначимо праці Л. Зайцевої, яка розробила технологію формування логіко-математичної компетентності в дітей дошкільного віку, яка ґрунтується на принципах розвивального навчання за умов упровадження в освітній процес інноваційних технологій.

Серед розмаїття сучасних освітньо-виховних засобів залишається актуальною та найбільш ефективною дидактична гра як система впливів, спрямована на формування у дитини потреби в знаннях, активного інтересу до того, що може стати їх новим джерелом, а також на формування більш досконалих пізнавальних навичок і вмій (Л. Артемова, О. Янківська, Л. Венгер, В. Крушинська, Л. Мацюк, Т. Поніманська, О. Сорокіна та ін.).

Водночас проблема формування у дітей середнього дошкільного віку елементарної математичної компетентності в теорії та практиці дошкільного виховання в сучасних умовах потребує подальшого дослідження.

Мета статті: охарактеризувати особливості формування елементарної математичної компетентності у дітей середнього дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу статті. Формування логіко-математичних уявлень є одним із основних засобів інтелектуального розвитку дитини, формування її пізнавальних та творчих здібностей. Зміст математичної підготовки у закладах дошкільної освіти має свої особливості, що обумовлено специфікою математичних понять, вимогами сучасної школи щодо математичного розвитку дітей. Математичні здібності специфічні, а їх розвиток багато в чому залежить від оволодіння дітьми елементарними математичними уявленнями, які допомагають глибше та точніше сприймати навколишній світ, гармонійно взаємодіяти з ним, що водночас позитивно впливає на формування інтелектуальної сфери.

Проблема логіко-математичного розвитку дітей на сучасному етапі дошкільного дитинства, набуває все більшого значення. Це пояснюється позитивним впливом цього процесу на розвиток психічних функцій дитини, вирішення загальних завдань усебічного гармонійного розвитку особистості в дитячому віці [4, с. 16].

Проаналізуємо психолого-педагогічні дослідження з проблеми формування логіко-математичних уявлень у дошкільному дитинстві.

Видатний педагог К. Ушинський вважав, що «важливо навчити дитину лічити окремі предмети та їхні групи, виконувати дії додавання і віднімання, формувати поняття десятка як одиниці рахунку» [9, с. 11].

На думку С. Русової «математика для маленьких дітей повинна стати не нудною, тренувальною працею, а радісним і приємним заняттям, емоційно насиченим. Знання арифметичне має бути таким же радісним, приємним дитині, як і знання про якого-небудь зайчика», – наголошувала педагог [7, с. 12].

Є. Тихеева наголошувала, що формування числових уявлень повинно здійснюватися у дитини природно, у процесі її розвитку, без примусу і тиску з боку дорослих. Таке навчання має здійснюватися у грі та в повсякденному житті дитини. Заслугує на увагу й те, що Є. Тихеева висловлювалася проти систематичного навчання лічби на заняттях, пропонуючи ознайомлення дітей із числом у процесі організації різноманітних ігор і режимних моментів [2, с. 6].

Г. Леушина розробила принципово новий, теоретико-множинний підхід у методиці навчання лічби. За вихідне поняття методики формування математичних уявлень у дошкільників було взято не число, як раніше, а конкретну множину. Практичні дії дітей з множиною розглядалися як початкові етапи лічильної діяльності [2, с. 8].

Наприкінці ХХ століття проблема формування у дітей елементарних математичних уявлень дошкільників порушувалась у працях вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема в

дослідженнях С. Зінкевич, З. Лебедевої, Н. Макляк, О. Проскури, Є. Щербакової та інших, які розробляли методiku математичної підготовки дітей у межах концепцій П. Гальперіна і Г. Костюка [9, с. 11].

Ідеї найпростішої передматематичної підготовки дошкільників на основі навчальних ігор розроблялися білоруськими вченими під керівництвом А. Столяра. А. Столяр вважав, що зміст передматематики спрямований на розвиток найважливіших складових особистості дитини – її інтелекту й інтелектуально-творчих здібностей. Результатами освоєння передматематики є не тільки знання, уявлення й елементарні поняття, але і загальний розвиток пізнавальних процесів. Здатність до абстрагування, аналізу, порівняння, узагальнення, серіації і класифікації, вміння порівнювати предмети і явища, з'ясовувати закономірності, узагальнювати, конкретизувати й упорядковувати є найважливішою складовою логіко-математичного досвіду дитини, який дає їй можливість самостійно пізнавати світ [12, с. 92].

Методи і прийоми математичного розвитку дітей за допомогою гри були розроблені Л. Артемовою, О. Брежнєвою, З. Михайловою, Т. Ігнатовою, А. Смоленцевою, І. Щербініною та іншими [3, с. 17].

В останнє десятиріччя проблема формування у дітей дошкільного віку математичних уявлень розглядалася у зв'язку з реалізацією індивідуально-диференційованого підходу (Н. Баглаєва, Т. Степанова); формуванням і розвитком математичних здібностей у дошкільників (А. Белошиста).

Отож, аналіз психолого-педагогічних досліджень засвідчує значущість проблеми формування математичної обізнаності в дошкільному дитинстві. У зв'язку з цим виникла нагальна потреба перебудови змісту навчання математики в закладі дошкільної освіти.

Організація роботи з логіко-математичного розвитку дітей забезпечує формування елементарної математичної компетенції, яка виявляється у бажанні дошкільників виконувати пізнавальні завдання, самостійно розмірковувати, прагнути до пошукової діяльності.

Навчити розмірковувати – одне з важливих педагогічних завдань. В основу змістових ліній логіко-математичного аспекту Базового компонента дошкільної освіти [1] покладено такі логічні операції, як: аналіз, синтез, порівняння, класифікація, узагальнення, серіація.

Уже в ранньому віці (1,5-2 роки) у маніпулятивній діяльності з предметами у дитини виникають зачатки аналізу і синтезу. Діти 3-4 років «часто розбирають, вірніше ламають іграшки, частини якої вони потім не використовують. Це прояв механістичного аналізу, який відірваний від інших логічних операцій мислення» [5, с. 83].

За спостереженнями Т. Поніманської, діти середнього дошкільного віку здатні здійснювати аналітико-синтетичну діяльність, виявляючи при цьому в ході аналізу: вміння виділяти частини в цілому, описувати кожен частину, встановлювати зв'язки і відношення між ними, робити висновки; в ході синтезу: об'єднувати розрізнені уявлення про зовнішні ознаки окремих предметів і їх властивості в єдине ціле, перераховувати основні частини, з яких має складатися ціле, вказувати їх місце розташування, пропонувати, як з'єднати ці частини в єдине ціле» [10, с. 220].

За спостереженнями В. Новікової, «до 5 років дитина зазвичай вже вміє порівнювати різні предмети між собою, але робить це, як правило, «на основі не більше як 1-2 ознак (наприклад, кольору і форми, величини і форми та деяких інших). Крім того, виділення цих ознак часто носить випадковий характер і не спирається на різносторонній аналіз» [9, с. 29].

Т. Піроженко зазначає, що «дошкільники середнього віку вже здатні до простих узагальнень: «Кінь – це тварина», «Олівець – паличка для малювання, писання», «Лялька – іграшка», «Виделка – це посуд» і т.д. Однак, зустрічаючи малознайомі предмети, дитина опускається до рівня безладного перерахування їх зовнішніх ознак або вказує на призначення предмета: «Барометр – це такий круглий, і стрілка, як годинник, щоб погоду дізнаватися». Оволодіти прийомами узагальнення та класифікації в повному обсязі дошкільники поки не можуть» [8, с. 28].

В. Данилова, З. Михайлова вважають, що в дошкільному віці дитина може оволодіти такими вміннями, необхідними для здійснення систематизації та серіації: «знаходити закономірність розташування об'єктів, впорядкованих за однією ознакою і розміщених в одному ряду; впорядковувати об'єкти ряду, розташовані випадковим чином; знаходити закономірність розташування об'єктів, впорядкованих на основі двох і більше ознак» [6, с. 61].

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що елементарна математична компетентність передбачає здатність дитини самостійно здійснювати:

- класифікацію геометричних фігур, предметів та множин за якісними ознаками та чисельністю;
- серіацію, тобто впорядкування предметів за величиною, масою, об'ємом розташування у просторі;
- обчислення та вимірювання кількості, відстані, розмірів, довжини, ширини, висоти, об'єму, маси, часу.
- будувати найпростіші висловлювання за допомогою зв'язок «і», «чи», «якщо», «ні», «то»;
- робити правильні умовисновки, доводити правильність своїх міркувань [4, с. 11].

Для формування елементарної математичної компетентності дитини важливо створити такі умови, за яких дорослий може допомогти їй розкрити свій власний потенціал, навчити самостійно діяти і пізнавати світ. Причому розумне дозування його участі в цьому процесі, перевага опосередкованого впливу над безпосереднім є передумовами формування почуття власної гідності та незалежності, зростання впевненості у своїх силах.

У Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні визначено поняття елементарна математична компетентність, що передбачає «наявність у дітей таких умінь: використання початкових логічних прийомів; доведення правильності свого міркування; здійснення вимірювання, обчислення; виявлення інтересу до математичної діяльності тощо» [1].

На сучасному етапі мета математичного розвитку дошкільників пов'язується із формуванням не лише знань, а й цілісного сприйняття світу, розуміння ролі математики в пізнанні дійсності; здатності розв'язувати сюжетні задачі, логічно міркувати, обґрунтовувати свої дії та виконувати дії за алгоритмом; вміння користуватися математичною термінологією, знаковою і графічною інформацією тощо [7, с. 16].

Формування елементарної математичної компетентності дітей дошкільного віку повинен відбуватися на основі загальнодидактичних принципів.

Одним з головних принципів навчання дітей дошкільного віку є принцип розвивального навчання. Суть його полягає в тому, що під впливом навчання здійснюється не тільки накопичення знань, формування вмінь, а й розвиток особистості дитини в цілому.

Принцип доступності матеріалу особливо важливий під час формування елементарної математичної компетентності дошкільників. Очевидно, що викладання дітям надто складного матеріалу робить неможливим його розуміння та засвоєння. Спираючись на принцип доступності, вихователь повинен враховувати такі фактори, як: складність та обсяг матеріалу, кількість часу, що відводиться на його вивчення, вік та індивідуальні особливості дітей, рівень їхньої навчальної підготовки, тобто запас знань та умінь, необхідний для сприймання, розуміння та засвоєння нового матеріалу.

Принцип наочності. Заняття, побудовані з урахуванням принципу наочності на позитивному емоційному фоні, викликають жвавий інтерес у дітей, полегшують розуміння навчального матеріалу.

Принцип систематичності і послідовності передбачає навчання дітей основ математичних понять за певною системою у суворій закономірній послідовності. Істотним при цьому є встановлення взаємозв'язку між різними формами і розділами математичної підготовки дітей.

Принцип індивідуального підходу до дітей передбачає організацію навчання на основі глибокого знання індивідуальних особливостей дітей, створення умов для активної пізнавальної діяльності всіх дітей групи і кожної дитини зокрема [8, с. 29].

Формування математичних уявлень у дошкільників починається у повсякденному житті, де у процесі предметно-практичної діяльності у них формуються так звані життєві поняття. Сформовані спонтанним шляхом поняття можуть застосовуватися дитиною, але лише в обмеженому колі життєвих ситуацій, і не є стимуляторами інтенсивного математичного розвитку. Між тим, на переконання дослідників (А.В. Белошиста, Л.В. Вороніна, З.А. Михайлова, Л.І. Зайцева, Т.М. Степанова), організоване навчання є раціональним і забезпечує формування математичних знань, які дитина може застосовувати до широкого кола пізнавальних ситуацій, які потребують аналізу, синтезу, розмірковувань на побутовому рівні тощо. Отримати такі знання дошкільник може лише за умов спеціально організованого навчального процесу, яким управляє педагог [4, с. 19].

Л. Плетеницька [9] основними формами організації навчальної роботи з математики в закладі дошкільної освіти виділяє:

- ігри;
 - спостереження;
 - індивідуальна практична діяльність;
 - дидактичні ігри та вправи логіко-математичного змісту;
 - спеціальні заняття з математики та логіки (а також інтегровані та комплексні заняття);
 - навчальні (освітні) ситуації з математики (тривалістю 3-5 хв. за участю 2-3 дітей)
- [9, с. 25].

Н. Гавриш зазначає, що провідною формою розвитку елементарних математичних уявлень в закладі дошкільної освіти є заняття, що проводяться з використанням дидактичних ігор. На занятті, за допомогою організованої педагогом дидактичної гри, діти засвоюють знання, які самостійно вони здобути не в змозі. На заняттях комплексно реалізуються освітні, виховні і розвивальні завдання; реалізуються практично всі програмні вимоги; математичні уявлення формуються і розвиваються в певній системі [11, с. 45].

Спираючись на теоретичне підґрунтя особливостей з математики розвитку старших дошкільників ми виділили комплекс дидактичних ігор математичним змістом, які спрямовані на формування елементарної математичної компетентності у дітей дошкільного середнього віку. При організації дидактичної гри, ми враховували її чітку структуру: ігровий задум, правила, ігрові дії, пізнавальний зміст, обладнання, результат гри, які взаємопов'язані між собою, а відсутність окремих елементів руйнує гру [3, с. 9].

При цьому враховувалось, що інтерес до гри, прагнення виконати дидактичне завдання активізуються ігровими діями. Чим вони різноманітніші і змістовніші, тим цікавіше для дітей сама гра і тим успішніше вирішуються пізнавальні та ігрові завдання.

Дидактичні ігри математичного спрямування ми розділили на декілька груп: ігри з цифрами і числами; ігри подорож в часі; ігри на орієнтування в просторі; ігри з геометричними фігурами; ігри на логічне мислення тощо.

В середній групі закладу дошкільної освіти у роботі з дітьми пропонувались такі дидактичні ігри: «Склади картинку», «Склади квадрат», які призначені для розвитку сенсорних умінь та здібностей, аналітичного сприйняття. Дошкільникам пропонувалось не тільки розрізняти геометричні фігури, а й складати з них якесь зображення чи картинку за зразком чи вказівкою педагога або ж за власним задумом.

Для розвитку в дітей просторових уявлень, закріплення знань про геометричні фігури, їх властивості, вправленні у називанні предметів навколишнього середовища, які схожі своєю формою на певну геометричну фігуру, використовували такі ігрові вправи: «Домалюй», «Добудуй», «Склади потяг» тощо. Логічні вправи «Найди помилку», «Яка фігура наступна?», «Яка фігура зайва?», «Знайди, чим відрізняється» призначені для розвитку логічного мислення, вміння доводити правильність рішення, відкидати неправильне [3, с. 26].

Для здійснення логічних операцій аналізу і синтезу використовувались вправи:

– визначення суміжних чисел: «Яке число пропущено?», «Назви сусідів», «Заповни пусті клітинки», «Більше - менше», «Доміно», «Хто йде за тобою?», «Про що говорять числа?»

– Ігри на перетворення рівності в нерівність і навпаки - нерівність у рівність: «Якої цифри не стало?», «Скільки?», «Плутанина», «Виправ помилку», «Математичні кола» [6].

Дидактичні ігри «Задумай число», «Склади фігуру», «Хто перший назве?», «Якої іграшки не стало?» та інші використовували і на заняттях, і у вільний час з метою розвитку інтелектуальних здібностей у дітей.

Ігри та вправи, які сприяють розвиткові просторових орієнтацій у дітей: «Виклади так, як я скажу», «Розкажи про свій візерунок», «Рукавичка».

Для вправління дітей в умінні впорядковувати предмети використали дидактичні ігри та вправи: дидактичні ігри «Добери закладку для книжки», «Хто за ким стоїть?».

Пропонувались також дітям вправи на розвиток зорової та слухової уваги: «Відшукай вирізані клаптики» (дитина має знайти серед запропонованих фрагментів малюнка ті, яких на малюнку не вистачає, які «вирізали»; «Порівняй за формою» (діти одержують картки із зображенням різних предметів і геометричних фігур) [6, с. 30].

У практичній роботі з дітьми проволось ігри на узагальнення та класифікацію: рухлива словесна гра «Я знаю», словесна гра «Назви одним словом», «Чого не вистачає?», «Один зайвий», гра «Універмаг».

Також дітям цікаво було працювати з практичними картками, де вони вчилися логічно мислити, домальовувати предмет, якого не вистачає.

Для оволодіння дітьми прийомом систематизації слід використовувати такі вправи: «Продовж ряд цифр», «Продовж ряд предметів», «Послідовні картинки» [4, с. 34].

Діти із задоволенням викладалисеріаційний ряд з плоских зображень ведмедиків, грибочків, жабок, мотрійок, равликів, яблучок і т.д., завдяки чому навчались не тільки логічно мислити, а й отримували знання з природознавства (наприклад, як росте дерево).

Улюбленим заняттям дошкільників є складання різноманітних зображень з мозаїки, де діти вправляються у розрізненні кольорів, у лічбі і в орієнтуванні у просторі, також розвиваються дрібні м'язи рук, що сприятиме підготовці руки дитини до письма [9, с. 66].

Використовувались також розвивальні ігри «Логічні блоки» психолога З. Дьенеша та «Кольорові лічильні палички» бельгійського математика Х. Кюїзенера. Ці ігри не нові, понад 30 років із ними працюють вихователі дитячих садків різних країн світу.

Отримані дані свідчать, що застосування розробленої системи дидактичних ігор сприяло підвищенню рівня сформованості елементарної математичної компетентності, у дошкільників середнього віку значно зріс інтерес до нових знань, бажання задавати запитання та слухати відповідь, отримувати і виконувати математичні завдання, логічно мислити, узагальнювати, класифікувати. Експеримент показав, що самостійна ігрова різноманітна діяльність з різноманітними предметами досить ефективно впливає на розвиток елементарної математичної компетентності дошкільників, оскільки завдяки самостійним пізнавальним діям дитини предмети розкриваються перед ними з різних сторін, що в свою чергу, сприяє глибшому засвоєнню програмового матеріалу.

Висновки. Підсумовуючи зазначимо, що дидактичні ігри є могутнім засобом інтелектуального розвитку дошкільника, його пізнавальних і творчих здібностей. Саме у грі в дітей виробляється звичка зосереджуватися, мислити самостійно; розвивається увага, прагнення до знань, вони вчаться пізнавати, запам'ятовувати нове. Дидактична гра – це цілеспрямована творча діяльність, у процесі якої діти яскравіше пізнають світ, опановують елементарні математичні категорії.

Формування елементарних математичних уявлень у дітей середнього дошкільного віку буде ефективним у тому випадку, якщо форми, методи, прийоми, засоби навчання складають систему взаємопов'язаних впливів, спрямованих на формування у дитини потреби в знаннях, активного інтересу до математики, а також на формування більш досконалих пізнавальних навичок і вмінь.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Богуш А.М. та ін. Київ: Видавництво, 2012. 26 с.
2. Бороздіна О.В., Гонтаренко А.В., Яковлева А.В. Логіко-математична діяльність. Середня група. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2009. 104 с.
3. Ільченко Л.В., Чернега Н.С. Логіко-математичні ігри як засіб формування мислення дітей дошкільного віку: навчально-методичний посібник. Сквиря: «Джерело», 2011. 70 с.
4. Лазарович Н.Б., Чупахіна С.В. Логіко-математичний розвиток дітей дошкільного віку: методичні рекомендації. Івано-Франківськ, 2015. 90 с.
5. Леушина А. М. Формирование элементарных математических представлений у детей дошкольного. Москва: Просвещение, 1974. 368 с.
6. Михайлова З.А., Иоффе Э.Н. Математика от трех до семи: учебно-методическое пособие для воспитателей детских садов. Санкт-Петербург: Акцидент, 1997. 255 с.
7. Новікова В.П. Математика в дитячому садку 5-6 років. Конспекти занять. Харків: Видавництво «Ранок», 2007. 72 с.
8. Піроженко Т., Машовец М., Старченко О. Методичні аспекти реалізації освітньої лінії «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі». Сучасний погляд на логіко-математичну компетентність дошкільника. Дитячий садок. 2019. № 27 (507). С. 28-30.
9. Плетеницька Л., Крутій К. Логіко-математичний розвиток дошкільників (за програмою «Дитина в дошкільні роки»). Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2012. 156 с.
10. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2014. 456 с.
11. Сучасне заняття в дошкільному закладі: навч.-метод. посіб. / за ред. Н.В. Гавриш. Луганськ: Альма-матер, 2007. 496 с.
12. Формирование элементарных математических представлений у дошкольников / под ред. А. А.Столяра. Москва: Просвещение, 1988. 303 с.

*Олександра Горбунова
(Краматорськ, Україна)*

РОЛЬ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ СПЕЦІАЛІСТА З ВИЩОЮ ФАРМАЦЕВТИЧНОЮ ОСВІТОЮ

У цій статті розглянуто проблеми мовного бар'єру провізорів та переваги володіння англійською мовою фармацевтичними працівниками нашої країни.

У час, коли англійська мова є основною мовою світу, не усі сповна усвідомлюють її важливість у певних сферах і даремно, адже вона може дати великий поштовх у розвитку та неймовірні можливості не лише у галузях філології, бізнесу чи міжнародних відносин, а й в інших областях, які на перший погляд не мають геть нічого спільного з мовою королеви Британії. Наприклад, фармація.

Ключові слова: фармація, провізор, аптека, англійська мова, перспектива, фармацевт, знання.

The problems of the language barrier of pharmacists and the advantages of English proficiency by pharmaceutical workers of our country are discussed in this article.

At the time, when English is the general language of the world, not everyone understands its importance in certain areas and for nought. It can give good impact to development and incredible possibilities not only in the spheres like philology, business or international relationships, but also in other fields, which don't have anything in common with the language of the British Queen at first sight. For example, pharmacy.

Key words: pharmacy, pharmacist, chemist's shop, English, perspective, knowledge.